

1000 00 9338 kvrt. ajr ap.
1000 00 5833 kvrt. ajr.

ny.mel.
henkilöid. ETM 6.11.07

1

Kertomus Porvoon kaupungin Kerkkoon kylässä suoritetusta muinaisjäännöskohteen inventoinnista keskiviikkona 17. toukokuuta 2005.

Inventointi tehtiin Kerkkoon kyläyhdistyksen toimesta ja se liittyy osaprojektina kyläyhdistyksen vuonna 2004 aloittamaan Kerkkoon maisemanhoitoprojektiin. Kylän muinaisjäännösten osalta hanketta vetää historianantutkija, arkeologi fil. tri Panu Nykänen. Maisemanhoidollisista töistä ja organisoinnista vastaa arkkitehti Anne Rihtniemi-Rauh.

PORVOO, KERKKOO, TUOMENPELTO

Inventointi suoritettiin Porvoonjoen länsipuolella Kerkkoon vanhan kyläkeskuksen Ollilan talon ja vanhan maantien länsipuolella sijaitsevan Uusi-Heikkilän talon länsipuolella. Pohjoisessa alue rajoittuu Erikantiehen ja lännessä koko peltoaukean länsireunalla kohoavaan selvästi erottuvaan noin kolmen kumpareen muodostamaan harjujonoon. Harjujonon eteläkärjessä kulkee Kerkkoon ja Tuorilan kylien välinen raja. Kohde sijaitsee noin 9 km pohjoiseen Porvoon tuomiokirkosta. Löytöalueen keskimääräinen sijainti:

P 6 705 60

I 423 42

K 15 – 20 mmpy

Tutkimus on jatkoa 10. toukokuuta 2005 suoritetulle vastaavalle kyläyhdistyksen järjestämälle inventoinnille, josta on erikseen jätetty raportti museovirastolle. Inventoinnista ilmoitettiin etukäteen intendentti Helena Rannalle. Tutkimusalue valittiin, koska edellisen vuoden haastattelujen aikana oli selvinnyt, että alueelta on todennäköisesti löydetty vasarakirveitä, ja että Kerkkoon peltoaukean alemmilta korkeuskäyriltä löytyy irtolöytöjä. Mahdolliset vasarakirveet ovat kateissa ja kuulopuheiden varassa.

Tuomenpelto (8:15 ja 3:9 ja 17:18) muodostaa loivasti kumpuilevan, etelään ja etelä-kaakkoon avautuvan peltoalueen, jonka korkeus sen eteläreunassa on 15 mmpy ja pohjoisreunassa 20 mmpy. Noin 50 m Erikantien eteläpuolella ja noin 70 m pellon länsireunasta itään on maastossa selvästi erottuva maaperältään ympäristöä kivisempi kumpare (liitekartassa 2 kohde B), joka juuri ja juuri näkyy peruskartassa 18,5 mmpy käyränä. Tuomenpellon maalaji on pitkään viljeltyä savista, voimakkaasti kokkareita muodostavaa peltomultaa, jossa paikoin runsaasti pohjalla olevasta harjuaineksesta nousevia pyöristyneitä kiviä. Keskimäärin halkaisjaltaan 10 – 25 cm kokoisten kivien joukossa on paljon sellaisia, joita voisi pitää kivikauden ajan raaka-aineen hankinnan läheteinä tai paikalle tuotuin. Harjumuodostumaa, joka nousee jyrkähkösti Tuomenpellon reunalla, ei nyt lainkaan tutkittu. Harjumuodostelman kaakkoiskulmassa on lähde, joka on kuivattu johtamalla siitä salaoja Porvoon jokea kohti.

INVENTOINTI

Inventointiin keskiviikkona 12. toukokuuta 2005 kello 18.00 – 19.50 osallistuivat vapaaehtoisina (aakkosjärjestyksessä) 12 aikuista ja 8 lasta. Luennolla ennen inventointia oli mukana myös Tukkilan vanha isäntä.

Työ tehtiin pintapöimintana maanomistajan Tukkilan äestämällä kuivahkolla pellolla. Sää oli hyvä; aurinkoinen ja kylmäkö. Inventoinnin aikana Tukkilan isäntä kulki mukana pienellä kauhakuormaajalla, jonka kauhaan talkooväki heitteli pellostä kerättyjä suurempia kiviä.

Inventointi suuntautui ketjussa Erikantiestä etelään. Kumpareen B tasolla pellon länsireunasta alkoi erottua harvakseltaan kvartsi-iskoksia. Paikalta todettiin pienehkö kvartsi-iskosten keskittymä, jolle annettiin nimi Kohde A. Inventointilöydöt kerättiin Minigrip-pussiin ja merkittiin kirjaimilla nimettyjen löytökeskittymien mukaan.

Kohteesta A löytyi myös rautainen vyön solki ja todennäköisesti uuden ajan veitsi. Tämän jälkeen selvisi nopeasti, että kohteen A ja B välimaastosta löytyy suuria määriä historiallisen ajan esineistöä. Historiallisen ajan esineistön keskuslöytöpaikaksi pääteltiin kohde B, joka sai tunnuksen ja oman pussin. Löytöihin kuuluu mm. liitupiipun katkelmia, todennäköistä palanutta savea, sekä keramiikkaa. Löytöjä tulkittaessa tulee huomioida että poimijat ovat amatöörejä, ja mahdollinen palanut savi, rautakauden keramiikka jne. on jäänyt huomioimatta.

Pellossa on paikoin jonkin verran todennäköisesti lannoituksen mukana tullutta luuta ja tuomaskuonaa.

Tutkimusryhmä jatkoi peltokävelyä ketjussa Tuomenpeltoa etelään, josta löytyi kohteista D ja E yhä runsaammin sekä kvartsi-iskoksia että historiallisen ajan esineistöä. Kohteesta E poimittiin punasavipadan kahva ja kaunis hiottu pieni kivikirves tai talta. Sen poimi Eliisa Jäntti. Alueella D-E on kivilaji-iskoksia. Löytöalue päättyi selvästi harjuronon eteläkärjessä, jossa on lato. Tuorilan kylän puolella ei käyty.

JOHTOPÄÄTELMÄT

Kerkkoon kylän Tuomenpelto muodostaa selvästi oman kiinteän selvärajaisen muinaisjäännösalueensa, johon kuuluu joko yksi laaja tai kaksi – kolme pienempää kivikautista asuinpaikkaa sarjassa ja historiallisen ajan asuinpaikan. Löytöjen runsaus oli hämmentävä. Muinaislöytöjen ajoitus on todennäköisesti nuorempaa kivikautta, mahdollisesti vasarakirveskulttuuria. Kampakeramiikkaa ei löytynyt.

Alueelta löytyneet historiallisen ajan asuinpaikkalöydöt, jotka liitupiippujen, lasin ja padan kahvan perusteella ajoitan alustavasti 1700-luvun alkuun, viittaavat alueella sijaitsevaan talon paikkaan. On todennäköistä että esineistö on levinnyt pellolle ainakin osittain lannoituksen mukana. Todennäköisenä talon paikkana pidän karttaan merkittyä kumpareta B. Tämä vastaa topografialtaan vuoden 2005 Uusi-Heikkilän pellostä löydettyä vastaavaa löytömatraalia antanutta kumpareta. Uusi-heikkilän pellon inventointi oli kuitenkin löytömateriaaliltaan hajanaisempaa sisältäen enemmän aivan uuden ajan posliinia ja lasia.

MUUT ILMOITUKSET

Tapahtuman alkaessa inventointiin johtajalle ilmoitettiin Kaj Saarinen, Mastotie 9, Porvoo, puh 050 527 88 92. Saarinen oli muutamaa vuotta aikaisemmin löytänyt porvoo Kevätkummun itäpuolelta, Veckjärven kylän lounaispuolelta Skaftkärrin alueelta, useita kivilatomuksia. Saarinen luovutti Nykäselle löydöistä kartan 1: 10 000., jonka kopio on raportin liitteenä. Saarinen oli ilmoittanut Porvooon museoon Herraselle. Herranen oli käynyt paikalla ja todennut että kysymyksessä on ”kivikautisia hautoja”. Helena Ranta oli käynyt myöhemmin paikalla ja todennut että asia vaatii tarkempia tutkimuksia. Rannan ja Nykäsen välisessä keskustelussa 18. toukokuuta todettiin että Rannan tarkastuksen ja Nykäsen saamien tietojen perusteella kysymyksessä saattaa olla melkein mitä tahansa muinaishistoriaa tai historiallisen ajan kivilatomuksiin liittyvää. Sovittiin, että Nykänen käy paikalla kesän 2006 aikana, ja että tarkastuksesta jätetään museovirastolle raportti.

Saarisen ilmoituksen mukaan Porvooon kaupunki kaavoittaa Skaftkärrin aluetta ja että Porvooon kaupunki oli suhtautunut tyyneästi mahdollisuuteen että alueelta löytyy muinaisjäännöksiä.

Allekirjoittanut kävi Skaftkärr 1 ja 2 paikoilla sunnuntaina 21. toukokuuta. Skaftkärr 1 oli selvä pieni röykkiön pohja tällaiselle tyyppillisellä paikalla. Muinaisjäännöksen eteläpuolelle oli rakennettu epäsiisti nuotiopaikka, josta tuli oli levinnyt maastopalona muinaisjäännöksen päälle. Röykkiön suoja-alueella tai sen lähituntumassa oli rikkinäisiä tuoleja, metalliverkkoaitaa ja jätettä. Paikka tulisi ehdottomasti pian siivota. Skaftkärr 2 oli luonnonmuodostuma, eikä sijaitse muinaisjäännökselle tyyppillisellä paikalla.

Kerkkoon kylä-alueen inventointitutkimuksesta on tehty radio-ohjelma YLEn Itä-Uusimaan radiotoimitukselle viikolla 20 ja suora radiolähetys maanantai-aamuna 22.5. kello 7.45. Toimittajana oli Esko Makkonen. Tiistaina 23.5 aamulla tehdään juttu Östra-Nylandille ja Uusimaalle.

Otaniemessä 19. toukokuuta 2006

Panu Nykänen, fil. tri, dos.

Kerkkoontie 189, 06530 Kerkkoo.
Puh. työ 09 451 2012; 040 548 33 07

LIITTEET:

Liite 1. PK 3021 03 KERKKOO, johon tutkimusalue on merkitty.

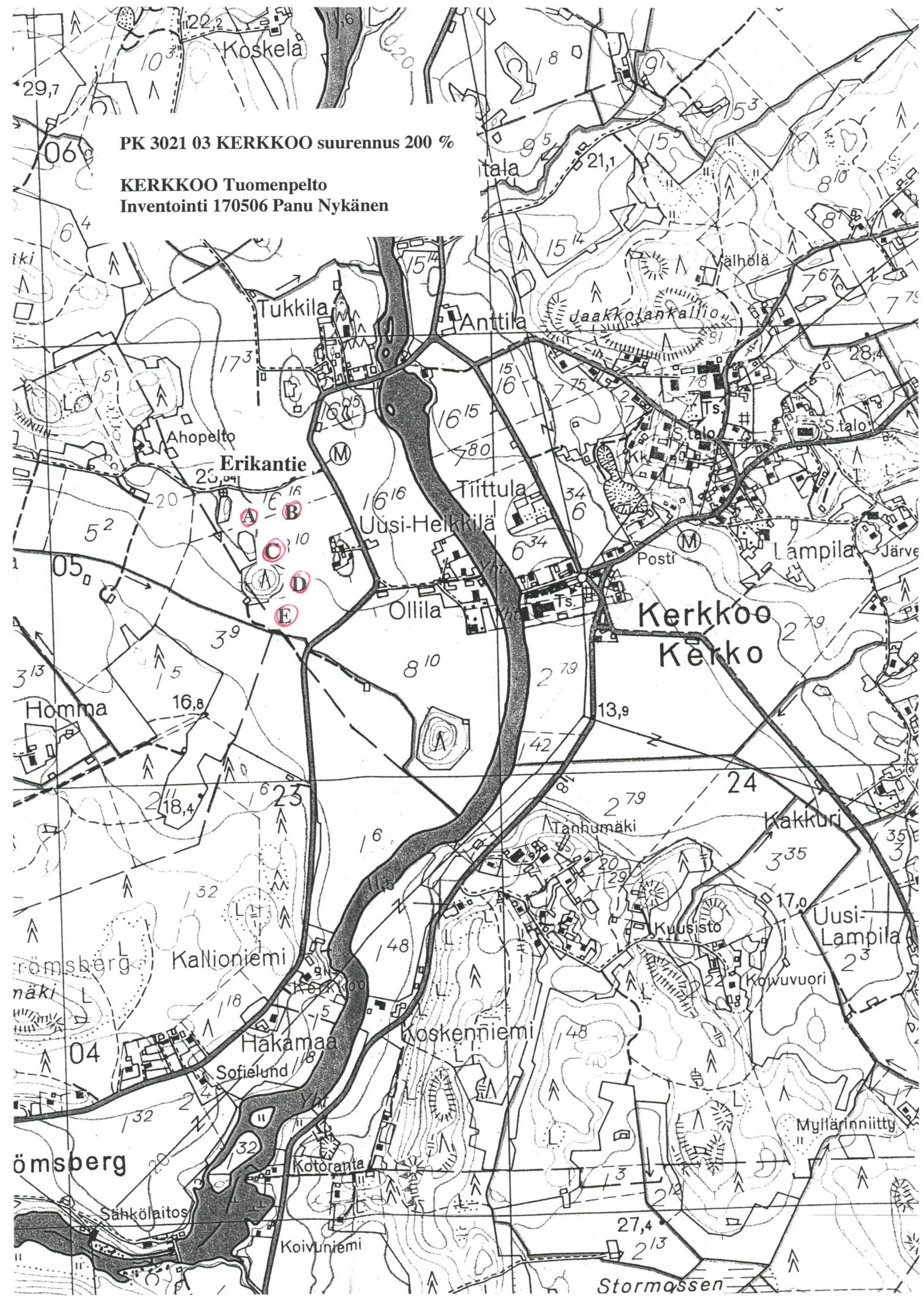
Liite2. 200 % suurennus PK 3121 03 KERKKOO, jossa merkittynä inventoinnissa otettujen löytöjen keskimääräiset kohteet A, B, C, D, E.

Liite 3. Kopio Kaj Saarisen jättämästä suunnistuskartasta, johon on merkitty Saarisen havaitsemat kivilatomukset Porvoon Kevätkummun Skaftkärrin alueella.

Liite 4. Inventoinnissa otetut löydöt puhdistamattomina pusseissa. Pussit merkitty KERKKOO 17.5.2006 A – E.

PK 3021 03 KERKKOO suurennus 200 %

KERKKOO Tuomenpelto
Inventointi 170506 Panu Nykänen

Porvoo Kerkkoo Inventointi 170506 Panu Nykänen

Liite 3

Kopi Kaj Saarisen jättämästä suunnistuskartasta, johon on merkitty Saarisen havaitsemat kivilatomukset Porvoon Keväkummun Skaftkärrin alueella. Latomushavainnot merkitty punaisella. Muut merkinnät ovat suunnistusrasteja.

Saarisen kohde N:o 4 lienee pirunpelto. Muut tarkastettava.

PK 3021 03 KERKKOO 1: 20 000

KERKKOO Tuomenpelto
Inventointi 170506 Panu Nykänen

170506 tutkittu alue

Kerkkoon aiemmat
tunnetut kiinteät muinaisjännökset

